

AGRARNA REFORMA NA TERITORIJI SUBOTICE

Milan Trifković¹

UDK: 346:332.2.021.8 (497.113 Subotica)

Rezime: U radu je razmatran zakon o agrarnoj reformi, kao i problemi koji su nastali kao posledica njegove primene. Analizirano je stvaranje zemljišnog fonda na osnovu Zakona o agrarnoj reformi iz 1945 g. na teritoriji Vojvodine, kao i na teritoriji opštine Subotica.

Ključne reči: Agrarna reforma, zemljišni fond

1. UVOD

Gledajući kroz istoriju i analizirajući pojam svojine, sve pravne činjenice koje su za posledicu imale ustanovljavanje prava svojine, dolazimo do zaključka da u određeno vreme u pravnim sistemima koji su prošli, pravne norme koje su određivale svojinske odnose bile osnova uspostavljanja i funkcionisanja celokupnog pravnog poretka. Svojina je prvenstveno ekonomska kategorija, ali je istovremeno i centralni pravni institut, čiji se osnovni koncept i sadržaj po pravilu određuje najvišim pravnim aktom – Ustavom [2]. Svojina može da se odredi i kao društveni odnos među ljudima povodom stvari. U radu je detaljnije obrađena društvena svojina koja je nastala kao pravna i ekonomska posledica tadašnje politike u periodu stvaranja posleratne Jugoslavije, sa analitičkim i kritičkim osvrtom na sam postupak. Opisani su zakoni na osnovu kojih je stvarana, a odnosi se na seoska područja (sa analizom za okolinu Subotice kao Sreza u datom periodu, a kasnije političke Opštine Subotica). U radu se prati postupak stvaranja zemljišnog fonda po osnovu zakona o agrarnoj reformi iz 1945. godinena na teritoriji Subotice sa analizom i primerima.

2. ZAKON O AGRARNOJ REFORMI I KOLONIZACIJI

Opšte odredbe **Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciju** definisane su u Službenom listu FNRJ br. 64/45 od 28. avgusta 1945. godine. Tačno je navedeno kako se stvara zemljišni fond koji je potreban za dodeljivanje zemlje zemljoradnicima koji je nemaju, tako i radi stvaranja ili dopunjavanja velikih državnih uglednih i oglednih poljoprivrednih dobara. U državne ruke će preći sledeća poljoprivredna dobra:

Član 3

- *veliki posedi, tj. takva poljoprivredna i šumska dobra čija ukupna površina prelazi 45 ha ili od 25 ha do 35 ha obradive zemlje, ako se ona iskorištava putem zakupa ili najamne radne snage;*

¹Dr. Milan Trifković, dipl inž geod., Građevinski fakultet Subotica, e-mail: milantri@eunet.rs

- *zemljišni posedi u svojini banaka, preduzeća, akcionarskih društava i drugih privatno pravnih lica izuzev one delove tih zemljišta koji će vlasnici ostaviti za industrijske, građevinske, naučne, kulturne i druge društveno korisne svrhe;*
- *zemljišni posedi crkava, manastira, verskih ustanova i svih vrsta zadužbina, svetovnih i verskih;*
- *višak obradive zemlje zemljoradničkih poseda iznad zakonom određenog maksimuma;*
- *višak obradive zemlje iznad 3 do 5 hektara čiji vlasnici nisu zemljoradnici po glavnom zanimanju te ga ne obrađuju sami sa svojom porodicom već putem zakupa ili najamnom radnom snagom;*
- *zemljišni posedi koji su u toku rata ma iz kog razloga ostali bez sopstvenika i bez pravnog naslednika.*

Član 8

- *Od postojećih poseda pojedinih bogomolja, manastira i verskih ustanova oduzeće se samo višak preko 10 hektara njihove ukupne površine njiva, bašta, vinograda, voćnjaka, utrina i šuma.*
- *Verskim ustanovama, crkvama, manastirima, crkvenim vlastima većeg značaja ili veće istorijske vrednosti ostaviće se od sadašnjeg njihovog poseda do 30 hektara obradive zemlje i do 30 hektara šume. [5]*

U Zakonu je definisan prelazak poljoprivrednih dobara, koji su prethodno opisani, u ruke države bez ikakve nadoknade i plaćanja oštete vlasnicima. Određen je maksimum zemljoradničkog poseda koji će ostati u svojini zemljoradnika, tako da on ne može biti manji od **20** a niti veći od **35** ha obradive zemlje.

Ovim zakonom (Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji iz 1945. godine) Srpskoj pravoslavnoj crkvi je oduzeto oko 70.000 hektara plodne zemlje i šume. Oni koji su bili ovlašćeni da izvrše "pojedinačnu" procenu bili su, kako je poznato još bezdušniji od zakonodavaca, pa su bogomolje sve do današnjih dana ostale bez „viška“ svojih poseda koje su vekovima održavale i čuvale. Nezvanični i nepotvrđeni podaci govore da je u Jugoslaviji u vremenu od 1945 – 1958 verskim zajednicama oduzeto čak 172.022 hektara zemljišta i šuma. Veliki deo, oko 34.000 hektara zemljišta je oduzet u Vojvodini, da bi za vreme kolonizacije bio podeljen seljacima koji su radili na oduzetim posedom. Međutim, veliki deo tih imanja našao se kasnije u društvenom ili državnom vlasništvu, u rukama velikih kombinata, a jedan deo i kod zadruga. Blizu trećine ukupno oduzete imovine od crkava i verskih zajednica odnosi se na Srbiju. Tačnih podataka o veličini oduzetog poseda pojedinih crkava i verskih zajednica nema. Izvesno je da je najviše poseda katoličke crkve oduzeto u Sloveniji i Hrvatskoj, najviše poseda pravoslavne crkve u Srbiji i Crnoj Gori (najveći deo na Kosovu i Metohiji), dok je u Bosni i Hercegovini podjednako oduzimana imovina pravoslavne crkve, katoličke i islamske zajednice. [1]

Na osnovu Člana 10 ovog zakona, u zemljišni fond ulazi:

- sva imovina Nemačkog Rajha i njegovih državljana koji se nalaze na teritoriji Jugoslavije,
- sva imovina lica nemačke narodnosti...
- sva imovina ratnih zločinaca i njihovih pomagača... [5]

Ovim postupkom se zemljište dodeljuje „grupi lica koja mogu zemlju grupisati radi zajedničkog obrađivanja“ i time je otvorena mogućnost stvaranja zadruga koje su kasnije Osnovnim zakonom o zemljoradničkim zadrugama dobile drugačiju i potpuniju definiciju i konotaciju u daljem razvitku samog „zadugarstva“. Same promene u oblicima zadruga, nasleđenih iz predratnog razdoblja koje su do ovog Zakona funkcionisale, trpe neuspehu kolektivizaciju poljoprivrede preko seljačkih radnih zadruga.

Ovaj zakon je predviđao dva oblika udruživanja – OPŠTE zemljoradničke zadruge i SELJAČKE radne zadruge, koje su nastajale po ugledu na sovjetske kolhoze, odnosno nastajale su prostim ujedinjenjem seljačkih gazdinstava. Seljačke radne zadruge su sa ove vremenske instance ocenjene kao necelishodan i nepovoljan oblik organizovanja. U agrarnoj teoriji navodi se da je ovaj oblik organizovanja imao veoma nepovoljan uticaj na zemljoradničko zadrugarstvo, što se, na kraju, i pokazalo kao istinito .

Dobra koja su oduzeta primenom Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji prešla su u svojinu države koja je od istih obrazovala zemljišni fond iz koga je dodeljivala zemlju zemljoradnicima koji nemaju zemlje ili je imaju nedovoljno, a takođe je zemlju iz tog fonda koristila za stvaranje ili dopunjavanje velikih državnih poljoprivrednih dobara. Ipak je preko polovine od ukupnog formiranog zemljišnog fonda odnosno 52,73% prešlo u državni sektor ili je dato seljačkim radnim zadrugama, a manje od polovine odnosno 47,27% dato je zemljoradnicima i kolonistima . [1]

3. STVARANJE ZEMLJIŠNOG FONDA NA OSNOVU ZAKONA O AGRARNOJ REFORMI IZ 1945 GODINE NA TERITORIJI VOJVODINE

Agrarne reforme u Vojvodini su se dogodile u 20. veku neposredno nakon okončanja svetskih ratova. Iako su ih realizovali potpuno različiti politički sistemi, u oba slučaja su reforme imale za cilj promenu vlasničkih odnosa i posedovne strukture na selu. I jedna i druga reforma su nastale pod uticajem velikih društvenih promena, usled čega su korišćene kao sredstvo za trenutnu popularizaciju vladajućih režima. Njihovo sprovođenje pravdano je ekonomskim i socijalnim razlozima, ne političkim, iako ih je paralelno pratio proces kolonizacije koji im je davao izrazito politički sadržaj. Kolonizacija je poslužila kao sredstvo za svojevrsnu penetraciju vladajućih ideologija - dovođenjem "nacionalnih" ljudi iz pasivnih krajeva na prostore Vojvođanske ravnice, koji su je trebali osnažiti i u nacionalnom i u ideološkom pogledu. Otuda, Istorijski gledano, agrarne reforme, same kolonizacije sprovedene u Vojvodini u 20 veku nisu u mnogome uticale bitno u izmeni odnosa u poljoprivredi i na selu, već naprotiv, nakon njihovog okončanja ta situacija je bivala sve gora i gora.

Reforma je za Vojvodinu predviđala da se zemljišni fond razdeli mesnim agrarnim interesentima, kolonizovanim dobrovoljcima (borcima i neborcima), autokolonistima, kao i jugoslovenskim izbeglicama iz Mađarske. Iako je pod sekvistar stavljeno oko 970.000 hektara (1.650.000 kJ), ovo zemljište nije u potpunosti podeljeno nego samo delimično.

Prosečna veličina dodeljene zemlje agrarnim subjektima u Bačkoj je iznosila 2,6 kJ, u Banatu 1,9 kJ i u Sremu 1,8 KJ, s tom razlikom da su boračke porodice dobile 8,5 kJ a

neborache 5 kJ obradivog zemljišta. Međutim, besplatno zemljište su dobili samo dobrovoljci (borci i neborci), odnosno 20.000 njihovih porodica je dobilo oko 100.000 hektara (ova Zemlja je plaćena prethodnim vlasnicima iz sredstava državnog budžeta). Ostali agrarni interesenti morali su dodeljenu zemlju sami platiti, zadužujući se kod privatnih novčanih zavoda i fizičkih lica koja su se bavila pozajmljivanjem novca.

Agrarna Reforma nije izmenila odnose na selu, niti je dovela do promene odnosa države prema poljoprivredi. Ona je samo izmenila strukturu zemljišnog poseda koji više nije bio u stanju da izvrši ni prostu, a kamo li proširenu ili složenu reprodukciju. Tako je u Vojvodini nakon likvidiranja agrarne reforme (1931), od ukupnog broja poljoprivrednih domaćinstava (215.650) ispod 2 hektara imalo 71.950, onih koji su imali između 2 i 5 hektara bilo je 58.850, od 5 do 10 ha 43.550 i između 10 i 20 hektara 27.425 dok je preko 20 hektara obradivog zemljišta, posedovalo 13.875 gazdinstava.

Agrarno pitanje bilo je kompleksno i usled te činjenice se reforma morala rešavati radikalno i potpuno, ne ostavljajući brojna pitanja i probleme otvorenim. Dokle god je bilo seljaka bez zemlje na jednoj strani, i stotine hektara u rukama veleposednika na drugoj strani - agrarna reforma nije smela biti završena. Zemlju je trebalo dati samo onima koji je obrađuju, ne kao šta je to Vlada učinila, prema rečima Milana Grola: "Nešto dala, nešto zadržala, nešto ostavila u sporu, primenjujući različite principe za različite delove države, jer zemlja se nije smela smatrati kapitalom - nego alatom, koji se morao dati u ruke onome koji će se njome i služiti".

Sprovođenje agrarne reforme rezultiralo je nezadovoljstvom upravo onih kojima je bila namenjena. Ovo nezadovoljstvo iskoristili su u prvom narednom velikom društvenom prevratu, kakav je bio Drugi svetski rat, protagonisti komunističkih ideja, koji su seljaštvu u prvom redu ponudili zemlju, zatim ukidanje svih dugova. Sigurno je da su ova obećanja doprinela da se ovaj sloj najmasovnije odazove i uključi u narodnooslobodilačku borbu i da najveći doprinos pobeđi socijalističke revolucije. Još u toku trajanja rata pokrajinski NOO kao nosioci privremene vlasti u Vojvodini, pokazali su spremnost da se nakon oslobođenja zemlje problemi na selu istraže u duhu proklamovane ideološke parole "Zemlja seljacima".

Prve konkretne mere za raševanje sve prisutnijih zahteva za novom pravednijom agrarnom reformom usledile su nakon Odluke Predsedništva AVNOJ-a od 21. novembra 1944. kojom u državnu svojinu prelazi sva imovina nemačkog rajha i njihovih državljana, kao i sva imovina lica nemačke narodnosti. Osim ove imovine, konfiskovana je i imovina svih ostalih ratnih zločinaca i njihovih pomagača (domaćih izdajnika). Na ovaj način državne vlasti u Vojvodini su nacionalizovale preko 68.000 poseda, odnosno konfiskovano je skoro 390.000 hektara (ili 677.000 kJ) obradivog zemljišta.

"Narodna" vlast 23. avgusta 1945. usvaja Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji, kojim se menjaju agrarno posedeovni odnosi uspostavljanjem zemljišnog maksimuma (na 25ha obradive i 45ha neobradive zemlje) i davanjem iste bezemljašima i siromašnima u trajno vlasništvo.

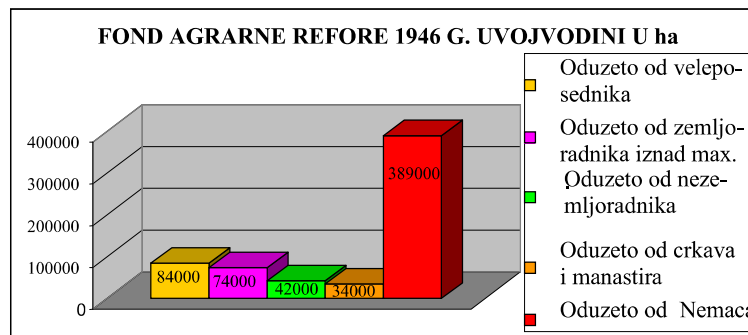
Prema idealnoj zamisli agrarna reforma trebala je da se sprovede u tri faza. U prvoj fazi, koja je trajala do marta 1946. godine trebalo je utvrditi broj agrarnih subjekata, kao i pored nacionalizacije uraditi i eksproprijaciju veleposedničkog i zemljišta iznad

propisanog maksimuma, kako bi se stvorio povoljan fond, koji bi podmirio sve interesente. U samoj Vojvodini utvrđeno je da postoje 48,539 agrarna interesenta (u svojstvu sitnih posednika) koji su raspolagali sa 120,826 kJ oranica, kao i 48,325 bezemljaša. Pored njihovog fundusa, eksproprisano je još 316.000 kJ oranica. Na taj način je sa konfiskovanom imovinom stvoren zemljišni fond od 656,000 hektara (ili 40% od ukupne površine obradivog zemljišta u Vojvodini).

Ova površina poseda je bila dovoljna da zadovolji tzv. "Unutrašnje koloniste" (njih 96.864), ali ne i sve "spoljne koloniste" (čiji je broj iznosio 37.616 Na kraju). Dodatno je eksproprisano još 500.000 kJ zemlje. Sagledavajući broj interesenata i zemljišne lokalitete, Odeljenje za agrarnu reformu dalo je predlog da se u Vojvodini podigne još 14 novih naselja.

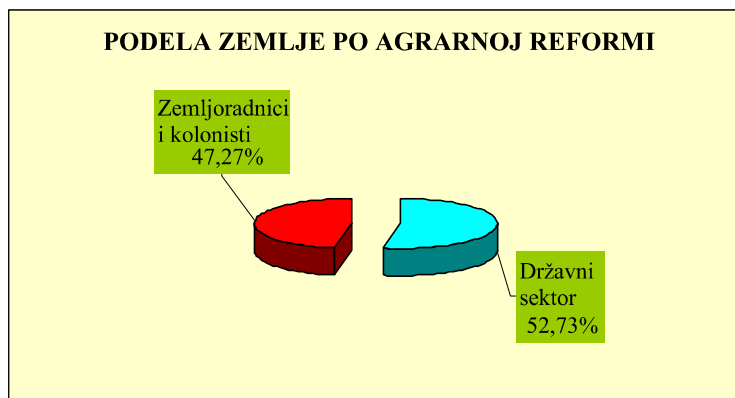
U drugoj Fazi, koja je otpočela krajem marta 1946. trebalo je da se prati sam proces kolonizacije (donošenjem Uredbe o redu prvenstva u dodeljivanju zemlje i Uredbe o postupku za izvršenje unutrašnje kolonizacije). Trebalo je izvršiti podelu oduzete zemlje, najpre unutrašnjim, zatim spoljašnjim kolonistima, vodeći računa pri tome da se svakom licu kome je nacionalizovana ili eksproprisana zemlja, ostavi 5 ha, "Za nužno izdržavanje". Uredbama su definisane kvote, tako da je kolonista do 6 članova porodice dobijao 6 kJ zemlje, za svakog narednog člana još 0,6 kJ (maksimum 9 kJ). Za razliku od njega, kolonista koji se odlučio da se naseli u ataru (na salašu), dobijao je za porodicu do 5 članova 8 kJ oranice i takođe svakog narednog člana još 0,6 KJ, s tim da je u njegovom slučaju maksimum iznosio 12 kJ.

U maju 1946 g. formiran je Fond agrarne reforme koji je iznosio 668.000 ha poljoprivrednog zemljišta u Vojvodini. Nastao je oduzimanjem zemlje od veleposednika – 84.000 ha, zemljoradnika iznad maksimuma - 74.000 ha, nezemljoradnika – 42.000 ha, crkava i manastira – 34.000 ha, Nemaca – 389.000 ha i dr. (slika 1).

Slika 1: Prikaz nastanka fonda agrarne reforme u Vojvodini sa stanjem iz 1946.god

Na tadašnjoj teritoriji SFRJ je formiran agrarni fond od **1 566 000 ha**. Ta površina je obuhvatala 162 171 posed, što je značilo nepunih 10 ha po gazdinstvu. Od agrarnog fonda siromašnim seljacima je dato 797 357 ha, a ostalo zemljište je iskorišćeno za formiranje državnog sektora, koji je služio kao ekonomska baza novoj državi (slika 2).[3]

Slika 2: Podela zemlje iz formiranog agrarnog fonda

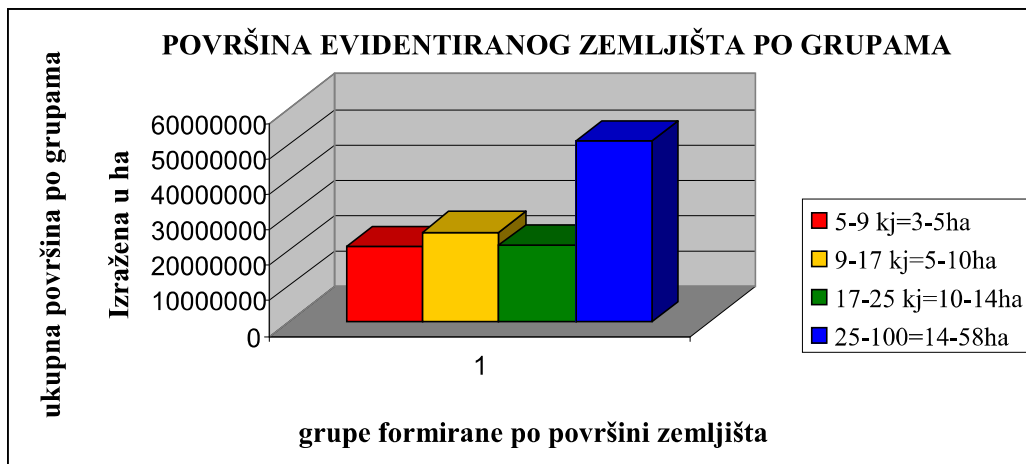
Treća faza agrarne reforme je trebala da se završi do kraja 1948 i sastojala se u uknjižbi prava vlasništva na dodeljenoj zemlji. Agrarna reforma i kolonizacija su prestale da važe formalnopravno ukazom Vlade FNRJ od 22.. decembra 1947, nakon čega je usledilo ukidanje svih institucija vezanih za ove procese.

4. STVARANJE ZEMLJIŠNOG FONDA NA OSNOVU ZAKONA O AGRARNOJ REFORMI IZ 1945 GODINE NA TERITORIJI SUBOTICE

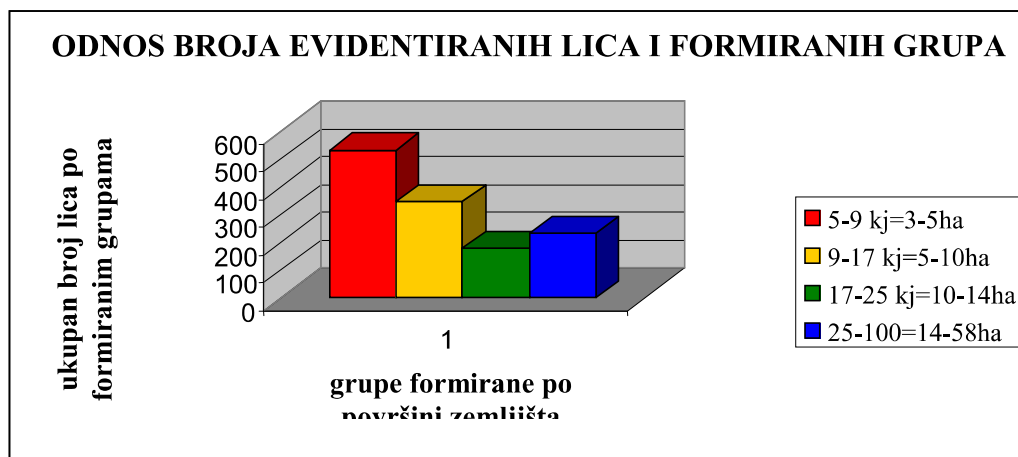
Iz nepotpune arhivske građe Istorijskog arhiva Subotice, uzeti su podaci o evidenciji zemljišta odnosno, utvrđivanju ukupnog obradivog zemljišta za potrebe agrarne reforme na teritoriji Subotice. Radi stvaranja zemljišnog fonda koji je bio potreban za dodeljivanje zemlje zemljoradnicima koji je nemaju i stvaranju poljoprivrednih dobara u državnom vlasništvu, pravljeni su spiskovi vlasnika zemljišta i grupisani u više kategorija. Razvrstavanje po kategorijama je izvršeno po osnovu količine zemljišta koje je pripadalo jednom vlasniku ili bračnom paru koji su bili u zajedničkom posedu na predmetnom zemljištu. Pored imena i prezimena u spiskovima se nalazilo i zanimanje istih zemljoposjednika kao i površina koja im pripada izražena u kj. i kv. hv. Iz podataka koji su bili dostupni formirana je tabela 1, iz koje se jasno vidi ukupna površina po grupama i broj domaćinstava odnosno, lica kojima je zemljište evidentirano. Za grupu preko 100 kj nisu nađeni podaci, te iz istog razloga nisu evidentirani u tabeli 1. [4]

GRUPA od - do kj.	BROJ DOMAĆI NSTAVA	POVRŠINA EVIDENTIRANOG ZEMLJIŠTA	POVRŠINA EVIDENTIRANO G ZEMLJIŠTA
		kj. - kv.hv.	ha - a - m2
5 - 9	672	4 913kj 441kv hv	2 827ha 23a 78m2
9 - 17	327	5103 kj 256 kv hv	2 936ha 45a 90m2
17 - 25	202	3 454kj 0276kv hv	1 987ha 47a 81m2
25 - 100	254	9 018kj 073kv hv	5 189ha 08a 01m2

Tabela 1: Površina evidentiranog zemljišta po grupama i po domaćinstvima

Slika 3 : Analiza površine evidentiranog zemljišta po grupama

Slika 4 : Analiza broja domaćinstava po grupama

Na prikazanoj slici 3 vidi se da je ukupna površina evidentiranog zemljišta u grupi od 25 – 100 kj najveća. Iz te grupe se vršilo oduzimanje zemljišta radi stvaranja zemljišnog fonda, jer propisani maksimum zemljišta koji ostaje zemljoposjedniku od koga se oduzima je od 20 – 35 ha, što evidentno spada u grupu od 14 – 58 ha. Najveći broj domaćinstava je bio u prvoj grupi sa evidentiranim zemljištem od 3 – 5 ha.

4.1. PRIMENA ZAKONA O AGRARNOJ REFORMI NA PRIMERU RIMOKATOLIČKE CRKVE U SUBOTICI

Iz arhivske građe Istorijskog Arhiva Subotice, prikazan je primer agrarne reforme pravnog lica - Rimokatolička crkva iz Subotice, predmet br. F:377 odeljak 1445 .

Sprovođenje agrarne reforme i kolonizacije vodio je Odsek za agrarnu reformu i kolonizaciju koji je funkcionisao u sklopu Gradskog narodnog odbora. Na zboru agrarnih interesenata Gradskog narodnog odbora vodi se zapisnik , koji se bazira se na referatu br. 3854 od 23. januara 1946. godine, u kome se tačno navode nekretnine u posedu lica od koga se vrši oduzimanje. Predmetna nekretnina upisana je u posedovnicu odnosno ZK br. 32404. U posedovnici su upisani podaci o br. parcele, kulturi, nazivu potesa u kome se nalazi predmetna parcela i površini parcele u kj. i kv.hv. Data je zbirna površina svih parcela gde je odvojena površina pod obradivim zemljištem, odnosno površina koja je neobrađiva. Utvrđuje se faktičko stanje i upoređuje sa stanjem u zemljišnim knjigama, te pravna valjanost upisanog vlasništva. Definiše se postojanje tereta na predmetnim parcelama uz zakonsko obrazloženje oduzimanja istih. [4]

Nakon utvrđivanja objekata na koje se odnosi primena zakona o agrarnoj reformi, Gradski Narodni odbor – Subotica donosi Odluku o oduzimanju zemljišta br. 3854 od 27. januara 1946. godine. Na donetu odluku narodnog odbora Rimokatolička crkva ulaže žalbu 08.02.1946. godine. Konačnu odluku donosi Agrarni sud u Subotici, br. 4348/1946, dana 26. februara 1946. godine koji potvrđuje odluku koju je doneo Gradski Narodni odbor.[4]

5. ZAKLJUČAK

Posledice agrarne reforme su dalekosežne i ne mogu se sagledati u kratkom vremenskom roku. Svaka reforma u datom momentu smatra se ispravnom i neizbežnom. Teško je definisati uspeh ili neuspeh agrarnih reformi. Agrarna reforma je proces koji uključuje razne ciljeve: političke, etičke, socijalne, ekonomske, proizvodne i tehničko-tehnološke. Tako složen proces njenog delovanja, zahteva vrlo složene procene.

Zemljišni fond opštenarodne imovine, kasnije društvena svojina, je stvoren agrarnom reformom i kolonizacijom, konfiskacijom i sekvestracijom (oduzimanje imovine osuđenih lica kao neprijatelja države i imovine lica nemačke nacionalnost), zakonom o poljoprivrednom fondu 1953.godine kao i konfiskacijom onih posednika koji nisu izmirili kvotu obaveznog otkupa poljoprivrednih proizvoda. Svi ovi postupci imali su posledicu usitnjavanja poseda. Oni su bili politički čin, čiji je zakonski postupak bio relativno jednostavan. Donete su zakonske mere koje su oduzeto zemljište proglasile opštenarodnom imovinom. Sprovođenje tih promena bilo je papirolski jednostavnije nego gledano u okvirima moralnog i etičkog čina oduzimanja nečije dedovine.

Da bi ispravila nepravde i greške učinjene pre pola veka država je donela Zakona o vraćanju zemljišta koje je prešlo u društvenu svojinu po osnovu poljoprivrednog zemljišnog fonda i konfiskacijom zbog neizvršenih obaveza obaveznog otkupa. Međutim, njegovom primenom dolazi do usitnjavanja zemljišta koje je predhodno bilo

uređeno komasacijom. Podatak da je samo 20% vraćenog zemljišta otišlo u vlasništvo porodica koje se isključivo bave poljoprivrednom delatnošću, dok su ostatak dobili pravni naslednici koji nisu zemljoradnici, daje rezultat da su već usitnjene površine postale predmet kupoprodaje ili su ostajale ne obrađene.

Ostavlja se otvoreno pitanje budućih procesa kao što je restitucija i denacionalizacija, mera koje će se preduzimati u pogledu zemljišnog uređenja u budućem periodu i uloge geodezije i katastra u njima.

LITERATURA

- [1] *Hronologija oduzimanja imovine od crkava i verskih zajednica*-link: <http://www.restitucija.gov.rs>
- [2] Lakićević, V.: Svojinski odnosi prema Ustavu iz 2006 g., «Pravo-teorija i praksa», **2007**, vol 24, br. 5-6, str. 3-12
- [3] Trifković, M.: Uređenje seoskih područja komasacijom, Beograd, **2001**
- [4] Podaci istorijskog arhiva Subotice
- [5] Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji, ("S.l. FNRJ", br. 64/45, 16/46, 24/46, 99/46, 101/47, 105/48, 4/51, 19/51, 42-43/51, 21/56, 52/57, 55/57 i " S.l. SFRJ", br. 10/65)

AGRARIAN REFORM IN THE TERRITORY OF SUBOTICA

Summary: *This paper considers the Law on agrarian reform and the problems that have coming as a consequence of its application. Analyzed is the creating of the land fund on the territory of Vojvodina and the municipality of Subotica, based on the Law on agrarian Reform from 1945.*

Key words: *Agrarian reform, land fund*